

Az én kis falum

A lakosság összetétele, a falu történetének rövid áttekintése:

A magyarországi falvak közül az 1086 lelket számláló, Tolna megyében elhelyezkedő szülőfalumat, Pusztahencsét választottam. Életem első 22 évét itt töltöttem. Gyermekkorom óta érdekel a falu nem mindennapi története. Később –kultúr- antropológus lévén- a lakosság etnikai összetétele, a közösség tagjainak egymáshoz való viszonya, kultúrája is felkeltette érdeklődésemet.

Pusztahencse lakosságának összetétele változatos képet mutat. A falu területe a török hódoltságot követő időszakban teljesen elnéptelenedett, majd rácokat telepítettek le. Napjainkban a magyarok mellett németek (svábok) és romák (beás és oláh cigányok), zsidók élnek itt. Az 1920-as években, a II. Világháború után és 1956-ban sokan elhagyták a települést és külföldre vándoroltak. Közülük néhányan még ma is tartják rokonaikkal a kapcsolatot és időnként hazalátogatnak.

Az oláh cigány közösséget –akik római katolikus vallásúnak vallják magukat, de vallásukat nem gyakorolják- mindig is kirekesztették a közösségi életből (a faluban is elszeparálták őket a magyaroktól, számukra kijelölt helyen telepedhettek csak le), viselkedésük miatt megbélyegezték őket a magyarok és nem segítették elő a közösségbe való integrálódásukat. Kultúrájuk megismerésére sosem törekedtek.

Beás cigányok (római katolikus vallásúak, vallásukat csak néhányan gyakorolják): sokáig kézműves termékeik (fonott kosarak, faragott teknők, kanalak, egyéb használati tárgyak) eladásából tartották fenn családjukat. Vásárlóik többnyire magyarok voltak. Később gyárakban, üzemekben dolgoztak, ekkor már a kézművesség csak kereset kiegészítésként szolgált. Házaik a magyarok házai között helyezkedtek el, tehát nem elkülönült utcacégekben telepedtek le, ritkán az is előfordult, hogy magyarokkal házasodtak. A magyarokat tisztelték, de tudták azt, hogy bizonyos kapuk - amelyeken a magyarok olyan könnyedén járhattak ki-be-számukra mindig zárva maradnak. Ez lehetett az egyik oka annak, hogy nem törekedtek a többségi nemzet kultúrájának megismerésére. A többségi nemzet tagjai pedig nem törekedtek a beások kultúrájának megismerésére.

A német nemzetiségű lakosok - többnyire a szomszédos sváb közösségekből–házasodás útján kerültek Pusztahencsére. (A magyarországi németek kitelepítése idején a györkönyi svábok itt kértek menedéket.) Evangélikus vallásúak, amelyet rendszeresen gyakorolnak is. Jól beilleszkedtek a falu közösségébe, de szorosabb kapcsolatot településen belül csak a rokonokkal tartottak fenn. Jellemző rájuk, hogy nagyobb földterületeket birtokolnak, mint a magyar lakosság tagjai, így a magyarokat többnyire napszámosként alkalmazták földjeik művelése során. Családtagjaik körében svábul beszéltek.

A fentiek miatt úgy gondolom, a Lektorátus által kiírt pályázat kitűnő lehetőséget ad a településen élő különböző etnikumok tagjai közötti problémák megoldására és a több évtized alatt felhalmozódott feszültség csökkentésére.

Miután a közösségen és a társadalmon belül is a legfontosabb megoldandó problémának az egymás iránti tolerancia hiányát látom, ezért célom, hogy a kivitelezésre szánt public art alkotások az egyének közötti híd szerepét szolgálják. Az alkotásokat napjaink megoldásra váró problémáin kívül a történelem korábbi időszakaiban felmerülő nehézségek is ihlették. Célom, hogy a pusztahencsei lakók a kiállításon ne csak a lokális, hanem globális problémákról is szerezzenek tudomást és az alkotások gondolkodtassák el őket.

A kiállítás 2010. január 5.- 2010 január 30. között tekinthető meg hétfő kivételével naponta a pusztahencsei Általános Művelődési Központban (cím: Pusztahencse, Pozsonyi út 97.)

A művelődési ház épületében az alábbi művek láthatók:

Részletes műleírás:

1. Installáció és kivetítés:

Egy használati tárgyakkal berendezett barlang, ami a romák lakóhelyét szimbolizálja. A barlang falára a romák életkörülményeit, mindennapjait bemutató filmeket vetítenek, amit a látogató a barlangban autentikus környezetben nézhet végig. A barlang előtt látható egy félig megfolt kosár és egy félig kivájt teknő. A kosárfonást és a teknővájást egy helybéli roma személy segítségével kipróbálhatják a látogatók. Mindez kb. 8 nm alapterületen. A barlang elkészítésénél követ és fát használok.

2. Média installáció:

Egy papírral bevont műanyag henger a hengeren montázs (a világ különböző nyelvein a béke és a tolerancia szavak olvashatók egymástól eltérő méretű betűkkel írva), a hengerben két televízió látható. (A henger magassága 2 m, átmérője 1 m.) Egyik a henger egyik oldalán a henger tetejéhez közelebb helyezkedik el, a másik az előbbivel szemben, de a henger aljához közelebb található. Mindegyik olyan magasságban, ahonnan a látogatók még kényelmesen szemlélhetik a vetített filmeket. Kétféle filmet vetítenek: az egyik egy játékfilm, melynek szereplői a helyi roma és nem roma lakosság tagjai. Témája: a roma szereplők megpróbálkoznak azzal, hogy a nem roma szereplők helyzetébe képzelik magukat, a nem roma szereplők pedig a romák viselkedését öltik magukra. Feladatuk az lenne, hogy az eredetileg roma szereplők próbálják meg végiggondolni és eljátszani, hogyan viselkednének különböző mindennapi élethelyzetekben a nem roma szereplőkkel. A másik képernyőn pedig egy olyan dokumentumfilmet vetítenek, ami egy olyan közösségben játszódik, ahol a nem romák romákkal szemben tanúsított magatartása elfogadó.

3. Performance:

Egy 3*3 m nagyságú bekeretezett kép, amit a falra ferdén erősítenek fel. A kép alapja tükör. A képen sötét bőrű (afrikai), meggyötört, fájdalmat sugárzó arcú és tekintetű embertömeg látható, ahonnan egyes emberek arca hiányzik. Aki a képet megfelelő távolságból szemléli és az üres helyek közelébe áll, a tükör segítségével felfedezheti saját arcát a tömegben ilyen módon részesévé válhatnak a képen láthatók fájdalmának.

4. Installáció:

Egy fehér paraván előtt egy átlátszó műanyag lemezre festett szivárvány áll, amely a barna összes árnyalatát tartalmazza. A szivárvány előtt különböző méretű és formájú üvegekben különböző minőségű talajminták (a sivatagtól a feketeföldig). Mindez előlről lesz megvilágítva.

5. Installáció:

Ez az alkotás a művelődési ház színpadán helyezkedik el. A színpadon egy kerek asztal, rajta Magyarország körvonala látható. Ezen a Föld különböző részeire jellemző talajfajták helyezkednek el egymás mellett. Az ország határai csak halványan körvonala látható. A különböző minőségű talajon a Földön élő különböző népcsoportok által lakott házak

kicsinyített másai látható lakóikkal együtt. Az asztal fölött egy papírmáséból készült földgömb függ. A földgömb piros színű, melyen a kontinensek csak halványan körvonalazódnak. Az egész felülről lesz megvilágítva.

A jellegzetes lakóházak, népviseletek elkészítésében a falubeliek segítenek.

6. Kivetítés:

Egy 3*3 m alapterületű helyen négyzet alakban függönykarnisok, rajta alig áttetsző fehér textilből készült függöny. A függöny egyik belső oldalára különböző képeket vetítenek. A vetített képekkel egy időben a képeknek megfelelő hangeffektek szólalnak meg. Pl. arabok imádkoznak (felhangzik a müezzin hangja), hastáncos táncol (arab zene szólal meg), kínaiak taji mozdulatokat végeznek (kínai zene hangzik fel), hinduk imádkoznak (a Gangesz vizének csobogása hallatszik), cigányasszony táncol, mellette ropog a tűz (roma zene hallatszik).

7. Installáció:

3*3 m alapterületű helyen egy gipszkartonból készült téglatest helyezkedik el. (Mérete: 3*3*4 m) Belső oldala feketére festve, külső oldala fehér. A belső oldalát 2 m magasságig tükörrel vonok be, melyeket a téglatest belsejére ragasztóval erősítek fel. A tükrök elé a doboz belső oldalára nem meghatározott sorrendben néhány polcot helyezek el. A polcokon egy-egy szelet száraz, penészes kenyér, egy-egy agyontaposott, sárral és vérrel áztatott cipő, egy-egy horpadt, deformált, koszos csajka látható. Különböző polcokon különböző tárgyakat helyezek el, de mindegyikből csak egyet, azaz lesz olyan polc, amin csak egy szelet kenyér lesz, de lesz olyan is, amin csak egy cipő stb. Zenei aláfestés: sikoltozás, héber nyelvű ima, arámi nyelvű Mi Atyánk, zakatoló vonat, fájdalmas könyörgés, szekérsörgés váltogatják egymást szabálytalan időközönként.